

ISTUNGI PROTOKOLL

Stenbocki maja, istungite saal ja videosild

12.09.2023 nr 6-1/100

Algus 12.09.2023 kell 15:00

Lõpp 12.09.2023 kell 17:00

Juhatas	Kaja Kallas
Protokollis	Katrin Kiisler
Osa võtsid	Toomas Asser Heidi Kakko Kristina Kallas Ivar Kruusenberg Maarja Kruusmaa Toomas Luman Kristen Michal Tiit Riisalo Riina Sikkut Marek Tamm Heli Valtna Maarja Öpik
Puudusid	Tarmo Soomere, Ivo Suursoo
Juures viibisid	Civitta Eesti: Kaupo Koppel, Kadri Arrak Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: Sille Kraam, Sigrid Rajalo Haridus- ja Teadusministeerium: Olga Bogdanova, Renno Veinthal Kliimaministeerium: Aveliina Helm Riigikantselei: Mari-Liis Sööt, Katrin Kiisler, Ann Saks, Kateriin Pajumägi, Jürgen Randma, Rünno Saral

1. Ministeeriumite konkurentsipõhised TA taotlused

Esitaja: Katrin Kiisler (Riigikantselei)

Kuigi konkursipõhiselt antakse ministeeriumitele TA vahendeid kolmandat aastat, on taotluste kvaliteet endiselt ebahütlane. Mitmetel strateegilistel teemadel ei ole ministeeriumitest taotlusi esitatud, mistõttu riigi arenguks olulised lahendused võivad jääda loomata. Olukorras, kus head teadusrühmad on rahastuseta, ei tohiks 1% vahendeid jätta kasutamata. Hetkel puudub ka projektide elluviimise ja mõju hindamine.

Lahenduseks võiks olla selgelt sõnastatud tingimuste ja rollidega meede, kus TANil on mandaat ka ise teemasid lisada ja kus teadlastel on võimalik avatud konkursil strateegilistele probleemidele lahendusi pakkuda (nn missioonipõhine lahendus). Samas ei tohiks kaotada võimalust teha ka nn kastist väljas säravaid projekte. Üheks rahastuse jätkumise kriteeriumiks võiks meetmes olla välisrahastuse taotlemine esimesel tegevusaastal.

Otsused:

1. Soovitame valitsusel toetada järgmisi teadus- ja arendustegevuse lisataotlusi:
 - 1.1. Maa- ja mullakasutuse juhtimissüsteem mullastiku teenuste efektiivseks ja jätkusuutlikuks kasutamiseks, elurikkuse kaitseks ja kliimamõju vähendamiseks (Kliimaministeerium);
 - 1.2. Tulevikukindla andmemajanduse ökosüsteemi mudel ja taristulised lahendused andmete turvaliseks haldamiseks, käitlemiseks ja väärindamiseks (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium);
 - 1.3. Teaduse ja arendustöö kaasamine vähitõrje prioriteetsete ülesannete lahendamisse. Vähi Ennetuse, Diagnostika, Ravi ja Teaduse Tippkeskuse asutamine (Sotsiaalministeerium);
 - 1.4. Krüptograafiliste turbelahenduste hindamisvõimekuse loomine (Kaitseministeerium);
 - 1.5. OK-SORT: Omad kestlikud sordid targaks toidujulgeoleku tagamiseks (Regionaal- ja Põllumajandusministeerium);
 - 1.6. Kriisihaavatavuse kujunemine, tulevikukriisid ja sekkumised ühiskondliku valmisoleku suurendamiseks (Siseministeerium);
 - 1.7. Eesti välis- ja julgeolekupoliitika ning diplomaatia ajalugu (EeVaDip) – kollektiivse mälu programmi (Välisministeerium) soovitame rahastada mahus 110 000 eurot aastas.
2. Soovitame ministeeriumitel tellida teadus- ja arendustegevust avatud konkurssi kasutades.
3. Soovitame valitsusel ülejäänud vahendid suunata Vabariigi Valitsuse reservi.
4. Riigikantseleil valmistada järgmiseks TANi istungiks ette ministeeriumite ülese TA programmi põhimõtted.

2. Rakendusuringute keskuse mõjud teadussüsteemile

Esitajad: Kaupo Koppel, Kadri Arrak (Civitta Eesti)

Rakendusuringute keskust (RUK) on ettevõtjatele väga vaja, kuid see ei saa tegutseda puhtalt ärielistel alustel, vaid ökosüsteemi vastutustundliku osapoolena. Senine protsess on tekitanud usaldamatust, mitmed TA asutuste hirmud on realiseerunud ja alahinnatud on riski, et RUKi loomine kahjustab teiste süsteemi osaliste konkurentsivõimet. Tekkinud olukorras peaks astuma sammu tagasi ja otsima üheskoos süsteemi tervikuna tugevdavaid lahendusi.

Otsus:

1. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil pakkuda koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga järgmiseks TANi istungiks välja analüüsis toodud riskide maandamise tegevused, sh teadlaste järelkasvu panustamise, baasrahastuse ja taristu jagamise osas.

Järgmine Teadus- ja Arendusnõukogu istung toimub 21. novembril kl 15.00–17.00.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaja Kallas
koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Katrin Kiisler
protokollija